

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 6. Oktoberben 1787.

Arma virosque cano, Batavorum facta celebros;
Trajectas res plena metu, res plena tumultu.
Arma levánt Batavi, Prufforum spernere lauros
Audent. Magna volunt: ipsum devincere Martem.
Belgica vix agmen Pridericum limina tangit,
Agmina jam titubant Batavorum, mensque pedesque
Currunt et fugiunt, Patriae quoque gloria currit.
Ergone et hodie fugiet? — Risum teneatis, amici!

H o l l á n d i a.

A' Hazafiság buzgó palástya alatt veszedelmes hazafiságtálanságot palástaló Hollándusokról, magok az eddig más hangon írt hazafi-újság-írók következő tudósítást tésznek: „A' F. Pruszszus Királynak az *Orániai* Hertzeg fegyveres népével edgyesült Tábora 8 napok alatt egész Utrekht és Hollándia Tar-

tománnyát el-foglalta. Nagyobb részben a' Városok, ú. m. Utrekht, Moonfort, Vianen, Gonda, Soonhofen, Dortrekht, Lejda, Delft, Háága és Rotterdám leg-kissebb ellent sem állottanak, hanem magokat leg-ottan fel-adták. Gorkum, Voerden és Náárdén kívánnak vala eleinten ellent állani; de minekutánna ezeket-is edgy edgy pár tüzes-golyobisnak bé-repítettése által a' Pruszszus Tábor reszkető félelmek közé vette volna, fel-adák magokat. Generál G. Szálm Szardnapalus módjára aszszonyi öltözetben szaladván ki az ellenség elől Utrekhtből, mintha a' föld nyelte volna-el, magát láthatatlonná tette, és ennek rendetlen szaladott seregének edgyik része nyakra főre szaladván Amsterdámba, nagyobb része az Orániai Hertzeg Táboránál önként szolgálatot kért. — A' Hágai és Lejdai Levelekből olvassuk: „Eppen midőn az Utrekhtből 's másunnan Amsterdámba szaladott Tanátsok öszve-vetett erővel azon tanátskoznának, mimódon kellenék a' víznek bé-botsáttása, vagy más erő által a' Pruszszus népet ezen városból ki-rekeszteni, meg-hozzák a' rettenetes hírt: *Hannibal ad portam!* a' Kapúelött *Braunsvájj!* Erre több 20 ezer népnél rohonván öszve a' Tanátsház körül, tsák arra menekki a' dolog, hogy a' fel-fegyverkezett Polgárok, kik a' város óltalmára gyűltenek vala-bé a' városba, edgyik kaput magoknak, a' másikat a' Pruszszus népnek meg-nyítván, azok el-szaladának ezek pedig minden puska szó-nélkül a' Városba bé-költözének: a' leg-főbb Tisztviselők, ú. m. *Blaisvyk*, *Gycelaer* és *Berkel* azonnal láthatatlanokká levének; és a' régi Tanáts és hajdoni igazgatás módja helyre állítotték. Hertzeg *Braunsvájj* a' jelenvaló időben Rotterdámban, az *Orániai* Hertzeg pedig Hágában mulatoznak. A' Gorkumi Várnak azon *Komendánisa* *B. Kapellen*.

ki az *Orániai* Hertzegnek hájdoni Fő-Kameráriussa és leg-meg-bizottabb Baráttya vala, most pedig leg-nyakafobb ellensége lévén, Hertzeg *Braunsvájgnak*-is, a' vár fel-adása kérésére tüzzel felelt vala, az ő el-változtatott köntösben való szaladó úttyában a' parasztoktól el-árúztatván, el-fogatott, és edgy fereg Pruszszus Huszár által midőn Nymegenbe fogva vitétt volna, a' nép ki-rohonyván eleibe, ha az őrző katonák ellent nem állottanak volna, kegyetlenül kén-telenítetett volna életét az *Orániai* narants-fzín tzi-mernek fel-áldozni; mellyet tsak ugyan a' parasztok, üstökére kötvén, mind addig elébb nem botsátták, míg azt nem kiálta: éljen az *Orániai* Hertzeg! Most Nymégenben betegen fekszik, úgy beszélik, fogságban, és rövid időn Potzdámba fog-vitetni. — A' Naárdéni Ko-mendáns Generál *Ryszszel* magát az egész vár-őrzők seregével fogságra adta, és Vésélbe vitétt. — Egy más Levélből olvasom, hogy Generál *Szálm*-is pa-raszt köntösben már el-fogattatott, és Pruszszus vafan nyugszik. Edgy szóval ezen veszedelmes nyavallyá-ban már rég sinlődő Tárfaságnak a' Pruszszus Dokto-rok által olly Laxátiva adaték, mellyszerént a' mé-tellyes tagoktól minden órán meg-tisztítottván, min-den várhányás nélkül, hajdani egélléges állapottyára visszfa-állittatik. — Septembernek 16 dikától fogva 19-dikéjig a' Pruszszus Hollándaiban 4 vezéreket, 19 fő tiszteket, 523 köz-hatonát és 340 ágyúkot fogott-el, és amaz ezer zenebonákkal viselős fejű buzgó Gróf *Gordont*-is, ki Angliából ide szökött vala, kéz-re kerítették.

AUSTRIAI BELGIUM. — Ezen Tartomány-ban még a' kívánt tsendesség helyre nem állott. A' F. Monárkha ázt kívánnya, hogy minden rendelései tökéletességre mennyenek, ki-vévén azok között né-mel-

mellyeket, mellyek az ő atyai engedelmeffége szerént a régi állapotban maradhatnak. Midőn nem rég azon F. Rendelést, hogy tudnillik a' párt-ütők bokré-táját és hadi köntöfsét mindenek le-vetkezzék, a' Tanáts közönséges helyre ki-szegezszte volna, az öfzve rohont fokoság ezt leg-ottan le-szaggatá, és még tsak a' tábláját-is szerte széjjel szaggatván egész éjszaka olly nagy lárma vala a' városban, hogy ha a' hadi nép hirtelen erőszakhoz nem nyúl vala, már mindenek vér *Oceán*ról képzelődnek vala, nem halván az útszakon egyebet vágjod és öljed! — Másnapra virradolog edgy Kurir érkezék ide Bétsből, mellyről leg-ottan azon hír támodván, hogy a' F. Tsászár mindeneket a' régi lábbon állani kegyelmefen meg-engedete volna, ki-vévén a' Löveni Seminárium' újj lábra való állásat; az egész Városban nagy öröm kiáltás támoda; de hirtelen meg-változék; mert másnap a' Párt-ütők ferege olly parantsolatot veve, hogy dél-utánni 4 órakor a' város nagy piattzán fegyver nélkül jelen-ne-meg. Ekkor a' város tanátsoffai között bizonyos Députátusokat küldvén közikbe, kik nem parantsolat, hanem kérelem szerént intik vala őket, hogy minden hadi köntöfleket és fegyvereket raknák-le; melly intésre nem hogy engedelmeskedtenek volna, sőt ezen Députátusok-is sérelem nélkül alig szaladhattanak-ki a' veszedelem verméből. Következendő napon a' *De Ligne* fergéből 2 batáliom 8 ágyúkkal mene-bé Brüs-szelbe, és dél-utánni 2 óra tályban az *Arenberg* Dragonyosllaiból 2 osztály bé-mene a' Városba. Ekkor megjelenék Generál *Arenberg*-is a' maga Adjutántjival, és leg-ottan a' városnak minden szegeleteire 5 - 5 katona küldeték egész tüzelő erővel, hogy valakit tsak párt-ütő köntösben találnának leg-ottan el-fognák; a' honnan leg-ottan 5 párt-ütőket hozának fogságra; kik

közzül edgy az *Arenberg* Dragonyos Kaplárját-is a' lóról le-lövén, úgy fogaték-el. Ezen zenebonában G. G. *Murai*-is a' maga Adjutántjaival meg-jelenvén, a' Párt-ütők fergétől és a' zenebonás néptől üzöben vetetvén, kövel hajgáltatik vala; kinek midön a' Dragonyosok segítségére mentenek vólna, edgy Dragonyost hintója mellett lövének-le a' lóról. Ekkor a' *De Ligne* ferege alván elé, 6 ágyúkot szegezének azoknak az útfizáknak, hól a' népnek leg-nagyobb sokosága vala öfzve-gyűlve, és midön már Generál *Arenberg* tüzett adni parantsolna, elé-szalada Hertzeg *Ursel*, ki a' fő Kormányozó Úrnak olly hírt vitt vala, hogy a' nép az ő Felsege rendelését személlyesen maga kívánná látni, és így fogna engedelmeskedni. — A' párt-ütők kívánnák vala visszfa az ő elfogott társaikat; és azután-is a' párt-ütöket kereső hadi-népnek úgy ellenek állottanak, hogy ezekközzül edgynehányot életektől fosztának-meg. Még tsak a' Város úttzainak köveit-is a' zenebonás nép mind felszaggatta, hogy a' kinek egyebe nintsen azzal álhasfan ellent az erőszaknak. Azonban a' mondatik, hogy a' F. Monárkhának bizonyos kegyelmes rendelése küldetett már most ezekhez, melly a' népet le-fógná tfen-desíteni. A' következő posta napon bővebben megfogjuk hallani,

Elegyes Tudósítások.

A' hadakozás meg-határozásáról írt levéllel *Pétervárába* küldött Kurir a' múlt hónapnak utólján szerentséfen visszfa-érkezék Bétsbe; de az ez által hozott levélből még eddig tsak edgy betűt sem tudunk; a' véghetetlen hadi-készületekből nem egyebet hozhatunk-ki, hanem háborút; a' honnan ezen hónapnak 13-dikán a' F. Tsászár-is mégyen a' Bánátusba, és

oda

oda a' hól Magyar Országban a' nagy Tábor öszve-
gyülendő. — Hadi-Posta-hivatal és Hadi-Kantzellária
állítatik-fel Magyar Országban. — A' Tseh Országban
lévő Tábornak Fő-Vezére *Laudon* lészzen. Miért va-
gyon itten Tábor? azt ezután tudjuk-meg: elég az,
hogy az itten fekvő 2 új várak, mellyek az egész
F. Ts. és K. Birodalomban leg-erősebbek, tökélete-
sen készen vagynak a' leg-keményebb ostromnak is el-
lent állására; a' F. Monárkhának igen kedveszerént
vagynak épülve. Hogy az ezekre fordított költségről
csak hozzá vetésképpen-is jól gondolkozhatunk, azt
kelletik meg-jegyezünk, hogy olly fok esztendő alatt
építettett, és csak edgy esztendő alatt 42 milliom tegla
kívántatott reája. — Azon *Orelli* nevű Oberstlajdi-
nánt, kiről emlékeztünk vala edgyik levelünkben,
hogy Tseh Országban más Tiszt Pajtásával lett duel-
lizállása után el-szökött légyen, kegyelmet nyert, hogy
vissza jöjjön, és a' Fő-Vezér Gróf *Vurniszer* alatt
lévő Hadi-Kommissiónál meg-jelennyen. — A' F. Mo-
nárkha *G. Sermáge Péter* Urat a' Királyi Táblán Vi-
ce-Préselle *Skerletz Miklos* Úr ő Excellentiája hel-
lyébe a' Zagrábiai Kerületbe fő Oskolák Igazgatójává
tenni méltóztatta. — Ha valakinek *Argusi* ezer's
meg ezer szemei vólnának, a' mostani Európai me-
sterséges következeseket, és edgy más alá való áská-
lodásokat a' Fejedelmeknek által nem tudná látni.
Béts, Pétervára, Varsoó, Nápoly és Velentze között
mondatik most, hogy edgy bizonyos tzelnek szövetsé-
ges útja vólna munkában, sőt hogy már tökéletes-
ségre-is ment légyen. Az íratik, hogy a' Frantzia
Udvar a' mi Udvarunkal, a' Berlini és Londoni Ud-
varral megint szövetségben vólnának, a' honnan Hol-
lándiának segítségére semmi Frantzia erő nem lészzen.
Ha ez igaz találna lenni — és — ha a' Töröknek
ke-

kerefsztyén általna nem találna lenni, így bizonyosan meg-otsodnék az Alkorán Európában; mellyet talám érez-is a' Török; mert a' Nagy-Vezér Októbernek 1 napján indula-ki Konstantzinápolyból egész Táborával, a' midőn, ha máskor Táborban volt-is bé-költözött; mivel télen éppen nem szokása 's természete táborban fekünni, annál-is inkább tsatáznai. — Ama már tud-va lévő Terítő kerefsztyén Papból lett nagy Török próféta *Sajh Manszur* felől olvassuk, hogy az alatta lévő Tatóroknak számos fergével útban vagyon Krimia felé, és hogy a' Török hajós-ferég a' fekete Tenger szorosán Cirkassziában lévő *Tamán* várossát Ásiában, melly az utolsó békesfégtől fogva a' Muszka Birodalomhoz tartozik vala, meg-szállotta és el-foglalta. — A' mi Politikusaink még a' télen kontyatlan katonákat akarnak Belgrádba szállítani.

J e g y z é s e k.

Munkátsról a' múlt hónapnak utollya felé azt írják, hogy itten edgy gyanus idegen embert el-fogván, előbb ugyan igen bátran beszél vala; de minekutánna a' Tisztviselők előtt szorosabb rá-mára vonatott volna, és Bétstől fogva Munkátsig minden Helységeknek, Városoknak, Vizeknek, erdőknek és hidoknak le-rajzolását nálla meg-találták volna, meg-vallá, hogy ő Török Kém, és még három volnának, kiknek Magyar Országának nevezetesebb részét rajzolva kellenék vinni Konstantzinápolyba; a' honnan ezt más nap nagy őrizet alatt indíták Bétsbe. — Meg-tetfzik abból. melly nagy kereskedésbéli közösülések lett légyen az Auszriai jobbágyoknak a' Török jobbágyokkal, hogy az Auszriaiaknak amazok még 18 milliommal tartóznak, mellyet most örömet kezekhez vennének. — A' múlt héten edgy Ulmából jött hajosnak a' Bétsi fő-harmin-

tzodon konfiskálák edgy igen jól meg-sült kenyérét, 's hát edgynéhány arany repetir-órákat találának benne. Ezen tsalárdság módja még eddig esmeretlen vala a' Harmintzadon, 's ezt sem érték volna rajta; de már előre minekelötte még meg-nem érkezet vólt el-arútatott vólt valaki által, Most tudjuk miért kívánnak olly drágások lenni a' mi kenyér-sütőink! hát arany órák laknak a' kenyérben! Ennekelötte nem fok esztendőkkel edgy tajást-áruló aszszonynak-is konfiskálták edgy puttan tajása, 's hát az-is portubakkal vala mindenik meg-töltve, és fejér viafzsal vala a' törés bé-ragasztva. Ezen aszszony tsak Pofonytól fogva Bétsig kereskedett vala, még-is már nagy kintsre tett vala szert; ez-is mások által árútatott-el, és mindentől meg-fosztatott. Ritka tsalárdság, melly végre ki-ne nyílatkoznék. — Itten Bétsben a' napokban 125 gyönyörűség' Leány-aszszonyai vitettetenek vala fog-ságra, és illy fok *Nymfa* között tsak 5-ön találtat-tak a' Párisi nyavallyában, melly még ritkán történt. — A' Török, Lengyel Országnek bizonyos rézén költöztetvén által némelly fergeit, midön a' Lengyel határookban meg-szállottanak vólna, azt kérdik a' Török vezértől: ki-engedelméből, és mitsoda jussonszállott vólna az ő földjekre? azon a' jusson, felel, mellyen a' Muszka az én ellenségem. Ebből meg-tetszik hogy az ellenség az ellenséget még a' frigyefek földjén-is kergeti. — Generál-Máyor Báró *Alvintzi*, ki titkos rendelésekkel küldetett vala a' Török szélekre, bámulásra méltó ferénységgel már vízfza-jött, és több Vezérek-is már most indulnak Magyar Országra. — Minél hamarébb közönséges imádsághoz fogunk.